

Čís. 1597.

Rozhodovati o podmíněném odsouzení povolán jest soud první stolice (v porotním řízení soudní dvůr porotní) i tehda, když teprve nálezem opravné stolice vzešla nutnost, by o podmíněném odsouzení bylo uvažováno nebo znovu uvažováno.

(Plenární usnesení ze dne 7. dubna 1924, čís. pres. 1510/23.)

Praxe Nejvyššího soudu není za jedno v otázce, kdo povolán jest rozhodovati o podmíněném odsouzení, byl-li teprve zrušovacím soudem vydán nález odsuzující nebo trest snížen na míru, při níž podmíněné odsouzení může vůbec přicházeti v úvahu. V jedněch nálezech rozhodnuto zrušovacím soudem i o podmíněném odsouzení, v jiných ponecháno toto rozhodnutí soudu první stolice. Učiněn proto k příkazu ministra spravedlnosti generální prokuraturou námět, by otázka byla předložena plenárnímu senátu Nejvyššího soudu. Plenární senát zodpověděl otázku shora uvedenou právní zásadou.

D ů v o d y:

Podle §u 7 (1) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n. o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění: »O podmíněném odsouzení rozhoduje soud první stolice, v porotním řízení soudní dvůr porotní.« Mohlo by se zdáti, že v tomto ustanovení má býti zdůrazněno, že o podmíněném odsouzení rozhoduje soud. Oporu pro tento výklad skytalo by na prvý pohled porovnání §u 7 (1) s §em 12 (1) zákona, podle něhož o podmíněném propuštění nerozhoduje s o u d, nýbrž k o m i s e pro podmíněné propuštění z trestu. Přes to dlužno onen výklad odmítnouti, poněvadž již v §§ech 1 a 4 zákona jest jasně a nepochybně vysloveno, že o podmíněném odsouzení rozhoduje s o u d, takže ustanovení §u 7 (1) zákona, kdyby zase jen totéž chtělo naříditi, bylo by zcela zbytečným. Spočívá tudíž těžisko §u 7 (1) zákona v řešení otázky, k t e r ý soud má o podmíněném odsouzení rozhodovati. Tuto otázku pak řeší § 7 (1) zákona způsobem, veškeru pochybnost vylučujícím, v ten rozum, že rozhodovati o podmíněném odsouzení přikázáno jest soudu první stolice, v porotním řízení soudnímu dvoru porotnímu. Nutno však jíti dále a vykládati § 7 (1) zákona tak, že nemluví se tam o soudu p r v é s t o l i c e jen se zřetelem k případům, ve kterých již obsahem nálezu první stolice ukládá se soudu této stolice, by uvažoval o podmíněném odsouzení, nýbrž, že zákon má t é ž a h l a v n ě na mysli případy, kde teprve obsahem nálezu opravné stolice zavdává se podnět k povinné úvaze neb opětné úvaze o podmíněném odsouzení. Neboť, přikázáno-li soudu, by rozhodoval o podmíněném odsouzení, a vydal-li již soud první stolice odsuzující nález, při němž podmíněné odsouzení přichází v úvahu, jest samozřejmým, že tento soud rozhodne i o podmíněném odsouzení. Poněvadž nelze se o zákonodárci domnívati, že naříditi chtěl, co jest samozřejmým, dlužno v §u 7 (1) zákona

spatřovati nařízení pro případy, jež samozřejmými by nebyly, a těmito případy jsou právě ony, o nichž shora řečeno, že i je a hlavně je má § 7 (1) zákona na zřeteli. Jakkoliv zákon dlužno vykládati z něho sama a nepovšimnutým musí zůstat, co zákonodárce zamýšlel, ale v zákoně nevyjádřil, sluší přece s povděkem uvítati poznatek, že smysl, jenž podává se z výkladu zákona, shoduje se se smyslem, jež zákonodárce zákonu dání zamýšlel. A k tomuto potěšujícímu poznatku vede probádání dějin vzniku §u 7 (1) zákona. V prvotním vládním návrhu zákona o »podmínečném odsouzení a propuštění«, jenž sdělen byl Nejvyššímu soudu k posudku, nebylo ustanovení, obdobného §u 7 (1) zákona. Toto ustanovení, pojato teprve do vládního návrhu zákona o podmínečném odsouzení a propuštění, jenž předložen byl 8. října 1919 Národnímu shromáždění (tisk 1688). V důvodové zprávě k vládnímu návrhu podotčeno k ustanovení §u 7 (1) na str. 13 toto: »O přípustnosti nebo nepřipustnosti podmínečného odkladu trestu rozhodne vždy soud první instance, i když odsuzující rozsudek vynesla instance vyšší nebo snížila-li prisouzený trest na míru, při níž je podmíněné odsouzení přípustno. Výrok soudcovský je tu závislý na přímém osobním dojmu prvního soudce a nebylo by proto správné, aby bylo zůstaveno soudu vyššímu, který zpravidla nemá možnosti poznati obviněného osobně a posuzuje věc pouze podle spisů.« Ve zprávě právního výboru k vládnímu návrhu zákona o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění (tisk 1714) odkázáno na důvodovou zprávu, k osnově zákona připojenou. Při jednání o zákonu v 84. schůzi Národního shromáždění dne 17. října 1919 zmínil se o věci pouze zpravodaj těmito slovy: »Pokud jde o instanci, která má vysloviti, že trest se odkládá, tedy proti mému názoru vláda žádá, aby bylo to ponecháno i při porotě soudcům zkoušeným. Nemám konečně ničeho proti tomu« (těsnopisecká zpráva, str. 2549).

Lze stranou ponechati otázku, zda vládním návrhem zvolený a zákonodárce přijatý postup byl doporučitelným, čili nic. Tolik jest jisto, že onen postup jednak nepřispívá ku zjednodušení věci a k urychlenému vyřešení otázky, zda trest bude či nebude vykonán, což jest v zájmu jak obviněného tak zejména i účelu trestu a účinnosti potrestání, jednak, že i přes ustanovení § 7 (1) zákona zbudou případy, v nichž o podmínečném odsouzení bude rozhodovati soud vyšší stolice, ač neměl možnosti, poznati obviněného osobně, a posuzuje věc podle spisů právě v otázce, v níž rozhoduje volné uvážení a onen přímý dojem, jež nelze ve spisech podchytili. Vychází-li se z pozitivního předpisu §u 7 (1) zákona nemůže býti pochybno, že o podmíněném odsouzení rozhoduje soud první stolice (soudní dvůr porotní) i v případech, o nichž činí se zmínka v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona.

Dlužno však zabývati se i dalšími ještě možnostmi, při nichž otázka rovněž přichází v úvahu. Jsou to především možnosti, nastávající v případech, kde vyšší stolicí pozměněna kvalifikace trestného činu. Zůstane-li přes změnu v kvalifikaci činu při trestu nebo, bude-li následkem změněné kvalifikace činu vysloven trest, při němž jest podle §u 1 zákona podmíněné odsouzení vyloučeno, zůstane, po-

kud se týče stane se otázka podmíněného odsouzení bezpředmětnou. Jinak se má věc v případě, kde jak nižší stolicí, tak i přes změněnou kvalifikaci činu vyšší stolicí vysloven byl trest, při němž vzhledem k ustanovení §u 1 zákona podmíněné odsouzení jest zásadně přípustným. Změnou v kvalifikaci činu utvoří se tu na prospěch, onde v neprospěch obžalovaného nový stav věci a nutno ponechati soudu prvé stolice rozhodnutí o tom, zda i za změněné kvalifikace má obžalovanému býti podmíněné odsouzení přiznáno, či odepřeno. V těchto případech bude nutno, zrušiti též výrok nižší stolice o podmíněném odsouzení a uložití prvé stolici, by znovu o otázce rozhodla. To zdá se býti nepochybným ve dvou nejkrajnějších případech. Na jednom křídle je případ, kde obžalovaný byl uznán vinným v nižší stolicí zločinem, ve vyšší stolicí přestupkem (přečinem), na druhém křídle je případ opačný, kde obviněný byl uznán vinným v nižší stolicí přestupkem (přečinem), ve vyšší stolicí zločinem. Ani v tom, ani v onom případě nemůže přirozeně obstáti rozhodnutí prvé stolice o podmíněném odsouzení, zejména, kdyby se zároveň jednalo o použití §u 2 zákona. Co zvláště týče se případu, kde obžalovaný byl uznán vinným v nižší stolicí zločinem, ve vyšší však pouhým přestupkem, nutno i tu ponechati výrok o podmíněném odsouzení soudu sborovému (soudnímu dvoru porotnímu) a nelze výrok o podmíněném odsouzení přikázati soudu okresnímu, poněvadž brání tomu zvláštní předpis a důvod §u 7 (1) zákona, jemuž musí ustoupiti povšechná, na jiných důvodech spočívající zásada §u 283 čís. 3 rak. tr. ř. Než mezi těmito nejzazšími body jsou případy, v nichž není věc tak samozřejmou, jež však dlužno důsledně týmž způsobem posuzovati. Jsou to případy, kde změnou kvalifikace zůstane nedotčen druh trestného činu, nýbrž uzná se jen na odchylnou skutkovou podstatu téhož druhu trestných činů, kde tedy zločin zůstane zločinem, přečinem přečinem, přestupek přestupkem, ale stává se jiným zločinem, přečinem anebo přestupkem, než který v něm shledala nižší stolice. I v těchto případech dlužno si dáti otázku, zda za změněného stavu v otázce viny dlužno podmíněné odsouzení přiznati či odepřiti; neníť pro tento výrok bez dalšího bezvýznamným, zda na př. obžalovaný byl uznán vinným zločinem krádeže či zločinem zpronevěry, přestupkem podílnictví na krádeži či přestupkem koupě podezřelých věcí atd. I tyto rozdíly mohou býti spolurozhodujícími pro podmíněné odsouzení a dlužno zhodnocení i těchto rozdílu ponechati soudu prvé stolice, jenž jest povolán, o podmíněném odsouzení rozhodovati. Výrokem, že tyto rozdíly nemají vlivu na podmíněné odsouzení, vsáhala by opravná stolice do rozhodovací moci prvé stolice.

Posléze dlužno ještě uvažovati o případech, kde p o d á n o p r a v n ý p r o s t ř e d e k d o v ý r o k u o p o d m í n ě n ě m o d s o u z e n í. P o d á n a - l i d o v ý r o k u o p o d m í n ě n ě m o d s o u z e n í z m a t e č n í s t í ž n o s t p r o p r á v n ě p o c h y b e n ý v ý k l a d u s t a n o v e n í z á k o n a o p o d m í n ě n ě m o d s o u z e n í a o p r a v n á s t o l i c e v y h o v í z m a t e č n í s t í ž n o s t i, v z e j d e n u t n o s t, b y s e z ř e t e l e m k s p r á v n ě m u s m y s l u z á k o n a b y l o z n o v u u v a ů v á n o o s k u t k o v ý c h p ř e d p o k l a d e c h t a k t o s p r á v n ě p o j a t ě h o z á k o n a a b y v o l n ě h o d n o c e n í t ě c h t o p ř e d p o k l a d ů s t a l o s e s e

zřetelem k pravému smyslu zákona. Toto hodnocení nemůže však předsevzít opravná stolice, nýbrž musí je zrušením výroku o podmíněném odsouzení ponechat soudu první stolice. Pakli však výrok o podmíněném odsouzení napaden odvoláním, obrací se toto právě a jedině proti volnému hodnocení skutkových předpokladů výroku první stolicí a musí se odvolání dostat vyřízení stolicí opravdou. Vyřízení to může záležeti jen v tom, že opravná stolice přezkoumá hodnocení skutkového stavu a buď napadený výrok ponechá v platnosti nebo jej nahradí výrokem novým ve věci samé. V těchto případech přes ustanovení a motivy §u 7 (1) zákona rozhoduje opravná stolice o podmíněném odsouzení a rozhoduje o nich zpravidla na základě spisů právě ve směrech, ve kterých osobní znalost obžalovaného může snad mít nikoli podřízený význam. Napaden-li výrok o podmíněném odsouzení i zmateční stížností, i odvoláním, dlužno nejprve vyřídit zmateční stížnost a další postup je pak určen osudem zmateční stížnosti. Samo sebou se rozumí, že ve všech uvedených případech musí věc úplně již býti vyšetřena. Není-li tomu tak, nutno ponechat první stolicí, by, čeho třeba, ještě vyšetřila a pak znovu rozhodla.

Čís. 1598.

V tom, že při hlavním přelíčení byl čten protokol svědka, jemuž přísluší právo, vzdáti se svědectví (§ 152 čís. 1 tr. ř.), jenž se však tohoto dobrodiní v předběžném řízení vzdal, nelze spatřovati zmatek podle §u 281 čís. 3 tr. ř.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1924, Kr I 540/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 15. června 1923, jímž stěžovatelé uznáni byli vinnými zločinem těžkého ublížení na těle podle §u 153 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost, uplatňujíc důvod zmatečnosti čís. 3 §u 281 tr. ř., vytýká, že nalézací soud porušil ustanovení §§u 152 a 248 tr. ř. tím, že při hlavním přelíčení dal přečísti protokol svědkyně Anny F-ové, matky obžalovaných, tedy osoby, která má podle §u 152 čís. 1 tr. ř. právo vzdáti se svědectví, a která proto měla býti osobně obeslána k hlavnímu přelíčení, aby tohoto práva mohla užiti. Výtka není odůvodněna. Svědkyně Anna F-ová byla při svém výslechu v přípravném vyhledávání poučena, že má podle §u 152 tr. ř. právo, svědectví se vzdáti, a přes to prohlásila, že svědčiti chce. V obžalovacím spisu bylo navrženo, by její protokol byl při hlavním přelíčení přečten a ani obžalovaní ani jejich obhájce proti tomu ničeho nenamítali. Jest tudíž přečtení tohoto protokolu vzhledem k ustanovení §u 252 čís. 4 tr. ř. procesuálně bezvadné. Vzdání se svědectví i zřeknutí se tohoto práva jsou ovšem od-